

47537
A. MIRKA

ENN
JA
JANNO

SUNDEKSEMPLAR

ENN JA JANNO

A. MIRKA

ENN JA JANNO

RK

„ILUKIRJANDUS JA KUNST“

TALLINN 1948

Väikese Ennu suur mure.

Kas tunnete väikest Ennu? Kui te teda veel ei tunne, siis ma jutustan teile, missugune poiss ta oli ja kuidas ta kord hädas oli, mis talle eluks ajaks meelde jäi.

Ennul olid sinised silmad ja linavalged juuksed. Ta oli kuue aastane ja tundis juba tähtigi. Oma nime kirjutas ta nii: ENN ALEV.

Enna õmbles talle pruunid püksid ja valge pluusi. Isa ostis pruunid kingad ja paeltega madrusemütsi. Neid riideid kandis Enn siis, kui ta kodunt välja läks. Õuel mängides oli aga Ennul sinisekirju mänguülikond seljas.

Nüüd te juba teate, kuidas Enn välja nägi, aga küllap te tahate ka teada, mis ta igapäev tegi.

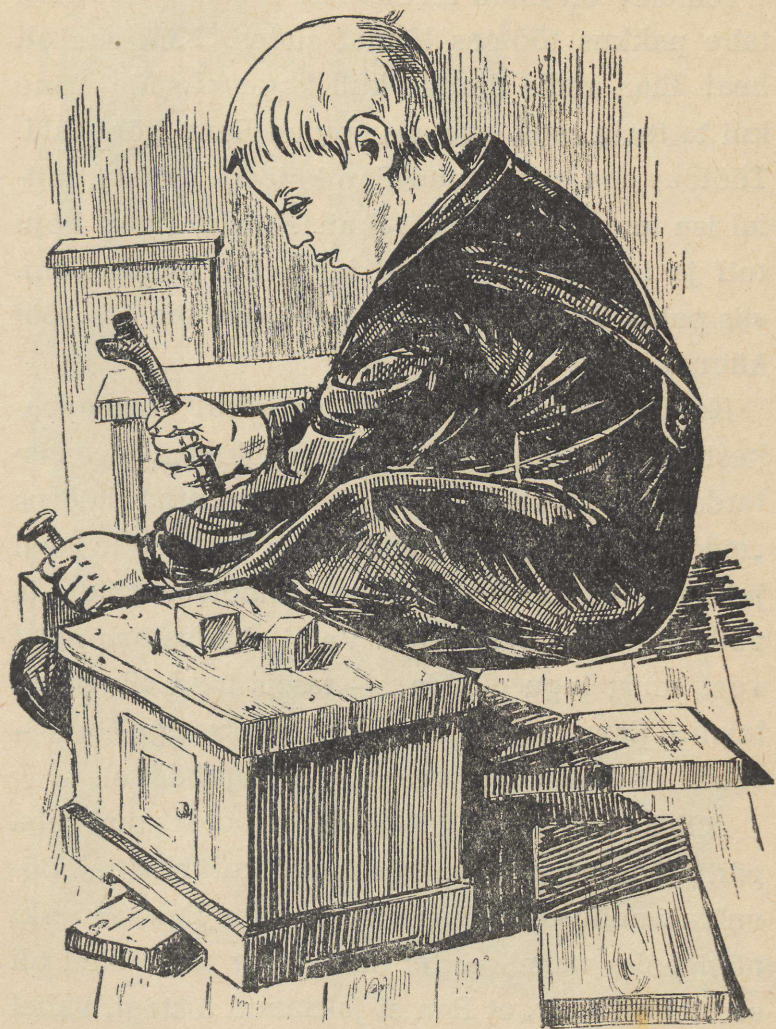
Ennul oli tähtis töö, mida ta pidi alati täpselt õigel ajal toimetama. Ta viis oma isale vabrikusse lõunasööki järele.

Ennu isa töötas mööblivabrikus, kus tehti ilusaid laudu ja toole, riidekappe ja raamaturiiuleid,

voodeid ja muid tarvilikke asju. See oli sealse linna ainus suur vabrik. Ennu isa oli selles vabrikus juba palju aastaid töötanud ja tundis kõiki vabriku inimesi. Teised töölised tundsid Ennu isa ka. Enngi oli vabrikus juba tuttav, sest ta käis seal iga päev.

Varem töötas ka Ennu ema selles vabrikus. Siis aga sündis Ennul kodus väike vend Janno ja ema jäi teda hoidma. Sellepärast ei käinud ema enam vabrikus tööl.

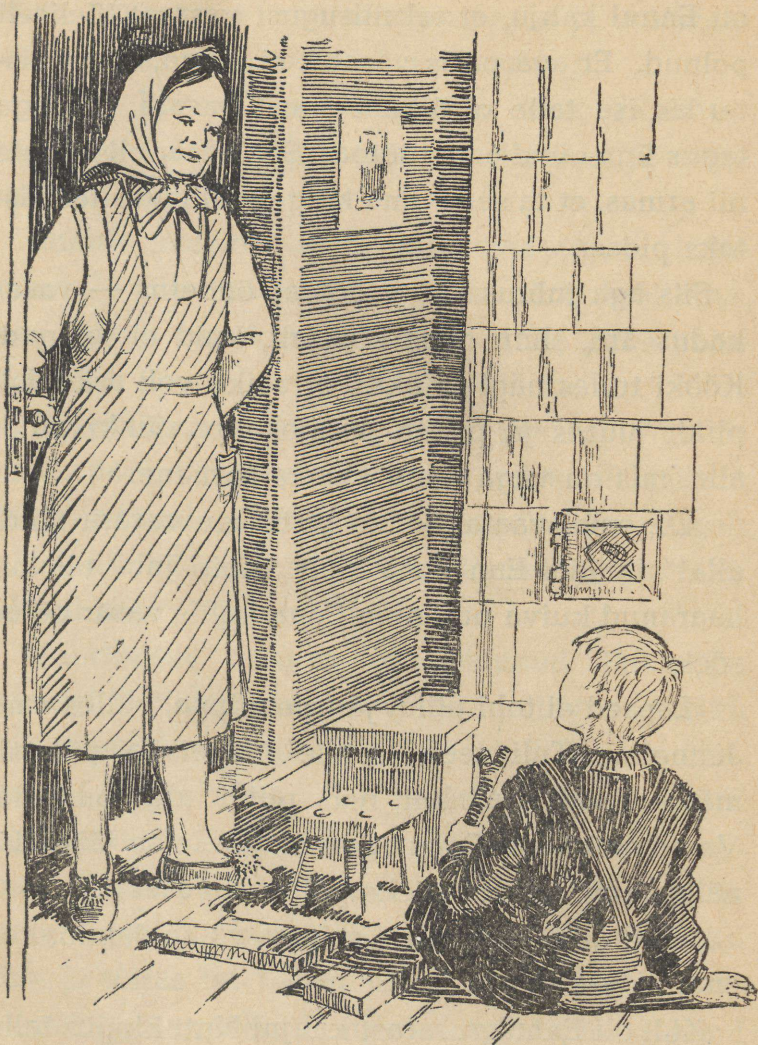
Ennu kodu oli vabriku lähedal, seepärast valmistaski ema isale lõunasöögi ise. Paljud töölised aga, kes elasid kaugemal, sõid vabriku ühissöökla. Mõnedel jälle polnud kodus lõunasöögi-valmistajat. Kui Ennu ema kord Jannoga maale sõitis, siis polnud neilgi kodus kedagi süüa keetmas ja isa võttis Ennu endaga sööklasse kaasa. Sealne toit maitses Ennule hästi. Söökla oli suur ruum, kus oli palju valgete linadega laudu. Nurgas laual mängis raadio. Seinul ilustasid pildid. Kõige enam meeldis Ennule see pilt, kus onu Stalin ja onu Lenin kahekesi olid. Suurel tahvil oli ülesvõtteid töolistest, kes selles vabrikus kõige paremini töötasid. Ennu isa pilt oli ka seal.

Maitsev oli Ennu meelest ka see toit, mida isa talle pakkus töötoas lõunat süües. Küll see oli hea! Ema andis Ennule küll koduski süüa, enne kui ta teele asus, aga siis polnud Ennu kõht tühi. Töötoas aga ei suutnud Enn kuidagi oodata, mil-
lal isa temale ka toitu pakub. Kui isa õhtul koju tuli ja lõunast ülejäänud leivaviilu lauale pani, siis palus Enn selle alati endale, sest see oli „tööl käinud leib“.

Kodus mängis Enn sageli „vabrikut“. Lauaotsa-
kestest, pulgakestest ja vineeritükikestest meis-
terdas ta väikesi laudu ja toole ning hõõrus „mööblid“ liivapaberiga siledaks. Ennul olid isegi juba mõned tööriistad, mida ta hoolega hoidis ja väikese venna eest peitis. Vend ei mõistnud neist veel suurt lugu pidada — tassis neid siia-sinna laiali. Ennu suuremaks unistuseks aga oli — saada endale väike vasar ja mänguhöövel.

„Oleks mul vasar ja höövel, siis oleks mul juba päris töötuba valmis. Pole muud kui toksi ja hõõ-
velda imeilusaid mööbleid,“ mõtles Enn. Uneski nägi poiss vahel, et tal oma vasar on. Vahel oli see tal nii suur, et Enn ei jaksanud tõstagi, vahel jälle imetilluke ja punase läikiva varrega. Küll

oli Ennul kahju, et tal niisugust vasarat tõeliselt polnud. Et aga päris vasarat ei olnud, siis meisterdas isa talle okslikust puust vasara. Sellega tagus Enn nüüd oma töötoas. See vasar oli Ennule nii armas, et ta seda oma kõige kallimaks tööriistaks pidas.

Siis aga juhtus Ennu töötoas õnnetus — vasar kadus ära. Enn otsis kõikjalt, kuid ei leidnud. Kõõki tulles nägi ta äkki, et väike veli askeldab pliidi juures ja pistab parajasti puutükki pliidi alla, mis on väga Ennu vasara sarnane.

„Oi, ema, vaata, Janno pistis mu vasara pliidi alla!“ hüüdis Enn kohkunult. Kuid juba oli tuli haaranud kuiva puu ning Ennu kallid vasar põles söeks.

„Lapsed ei tohi pliidi juurde minna,“ ütles ema Jannole. „Tuli teeb lastele haiget ja põletab mänguasjad ära, kui nad pliidi alla paneme. Vaata nüüd, mis Ennu vasarast järele on jäänud,“ näitas ema lastele söeks põlenud vasarat.

„Puid alla, puid alla,“ seletas väike Janno, kes ema aidata tahtis.

Küll oli Ennul vasarast kahju! Nutt kippus talle vägisi peale. Kust saada jälle uut tööriista? Tükk

aega istus poiss oma mängunurgas ja muretses vasara pärast. Ei olnud isu mängidagi.

„Enn, kus sa oled!” hüüdis ema. „Kell on juba pool kaksteist. Aeg on riietuda ja tööle minna.”

Ennule meeldis alati, kui ema ütles „tööle minna”. Siis tundis Enn ennast päris töölisena, kes täpselt oma kohust täidab. Kohe jättis poiss mängud.

Tänagi unustas ta oma mure, pesi käed ja silmad, pani valge pluusi selga, pruunid püksid jalga ja seadis paeltega madrusemütsi korralikult pähe. Siis võttis ta emalt korvikese toiduga, ütles „head päeva” ja asus teele.

Vabrikusse minnes ei peatunud Enn teel kunagi. Ta ruttas, sest peagi pidi puhuma vabriku vile ning algama tööliste lõunatund. Enn ei hilenud iialgi. Kui ta vahel varem väravani jõudis, siis ootas ta veidi ja pidas lühemat korstent silmas. Varsti paiskuski sealt halle suitsurõngaid ja kohe kostis ka kõva vile. Siis astus Enn vabriku õue ja tõttas isa tööruumi.

„Küll sina, väike Enn, oled aga täpne, justkui kella värk,” kiitsid teised töömehed Ennu.

„On küll vahva poiss,” ütles üks vanem tööline, „temast saab kord tubli töömees, sest tal on kohusetunnet.”

Kui teised töölised üle õue söökla poole tõttasid, siis pesi Ennu isa käed, võttis tööpõlle eest ja asus koos nendega lõunat sööma, kes siinsamas lõunat pidasid.

„Mis siis täna ka meelehead on?” küsis isa, kui korvist kausse ja taldrikuid tõstis. Alati imestas ta, mis head-paremat Enn isale oli toonud, ja käskis emale palju tänu öelda hea lõuna eest.

Sel korral oli Ennul isale küsimus:

„Isa, mis on kohusetunne?”

„Kohusetunne on see, kui inimene korralikult seda tööd teeb, mis talle teha on antud, ja teisi töötamisel ei sega.”

„Kas sinul ka kohusetunnet on, isa?”

„On küll,” vastas isa.

„Kuidas?”

„Mõtleme nii, et täna peame ühe laua valmis tegema. Iga tööline peab tegema ühe laua jala ja mina peaksin tegema laua pealse. Kui mina nüüd korraga enam töötada ei taha ja oma töö tege mata jätan, mis siis saab?”

„Siis ei saagi laud valmis.”

„Õigus. Töö ei saa minu süü tõttu valmis.”

„Aga teised tegid oma töö ju korralikult!”

„Teised töölised tegid küll korralikult tööd, sest lauda oli kibedasti vaja, aga nüüd ei saa nad tasu, sest töö pole valmis. Kõik on minu süü, sest minul polnud kohusetunnet.”

„Aga isa, sa ei tee ju kunagi niimoodi.”

„Pojake, täidan alati oma ülesanded.”

„Aga mina?” küsis Enn.

„Sinagi oled kohusetruu, seda näevad ju teisedki töölised. Tuled oma korviga korralikult õigel ajal. Mina saan teiste töölistega ühel ajal lõunatada ja õigel ajal uuesti tööle asuda.”

Nüüd oli Ennule selge, mis kohusetunne on, ja ta oli rõõmus, et temalgi see ei puudu. Siis jutustas ta isale kõigest, mis hommiku poole kodus juhtunud oli.

Seekord aga oli Enn väga nukker ega tahtnud isale kõnelda, mis kodus juhtus. Ta ei tahtnud oma väikese velle peale kaevata, kuid vasara põletamise lugu valutab südant. Viimaks isa küsis, et mis väike veli siis täna ka vallatust tegi. Nüüd ei suutnud Enn enam vaikida.

„Ta põletas mu vasara ära,” ütles poiss kurvalt.

„See on küll paha lugu. Aga Janno vist ei teadnud, et see vasar on. Janno on veel nii väike, et ta tööriistade väärtust ei tunne,” ütles isa.

Enn kõneles isale veel sellest, kuidas ta väikese vennaga liivakastis liivast maju ehitas ja sinna puid istutas. Aga väike veli ei pidanud ilusatest liivast ehitustestki lugu, vaid pühkis kõik pihuga laiali, ja oli siis veel rõõmuski, et oli saanud ilusad majad ära lõhkuda.

„Janno on ju ka alles kahe aastane. Küll ta kasvab ja targemaks läheb,” ütles isa, „varsti saad temast hea kaaslase. Siis tulete kahekesi mulle lõunat tooma.”

Ennule oleks meeldinud küll, kui ta oleks vennale kõiki neid toredaid masinaid ja sõidukeid saanud näidata, mis vabriku õuel olid ja mida ta isaga koos vahel suures vabrikuhoones vaatamas käis. Enn oli küll palju kordi vabrikus käinud ja kõiki neid suuri masinaid näinud, kuid iga kord oli Ennul ikka niisugune tunne, nagu ei julgeks ta rääkidagi. Masinad olid hirmus suured ja tugevad. Nad olid nagu elusad ja tegid nii palju müra, et inimeste häält kuuldagi polnud. Juba vabriku

õue kostis see müra — saagide undamine ja rataste vihin. Töölised olid Ennu meelest väga targad ja tähtsad, sest nad oskasid masinaid töötama ja seisma panna ning nende eest hoolitseda.

Igal pool vabrikus oli puu ja liimi lõhna. See lõhnagi oli Ennule tuttav, sest isa tööriietel oli ka natuke seda lõhna.

Seda mõeldes muutus Ennu tuju jälle paremaks ja ta andestas vennale pahandusegi.

Nad vestlesid isaga veel tükikese aega. Siis tulid teised töölised lõunalt tagasi, et tööruumis koos väikest puhkeaega pidada. See oli Ennule kõige huvitavam aeg, sest siis jutustasid töölised oma noorusajast, väikestest viperustest ja vallatustest, mõnikord aga sellestki, kuidas nad vanasti siinsamas vabrikus olid töötanud. Seekordki tuli vana Märt sisse ja ütles:

„Näe, seal need poisid laulavad ja marsivad, rõõmsad ja terved! Missugused aga meie selles eas olime!”

„Kes seal marsivad?” küsis Enn.

„Eks ikka tööstuskooli poisid. Neil õppetunnid vabrikus läbi, nüüd lähevad kooli.”

„Kus nad on?“ tõttas Enn õhinal akna juurde. Talle meeldis vaadata, kuidas poisid sirgetes ridades üle tehase õue marssisid.

„Vaata aga vaata, Enn-poiss! Varsti oled sinagi seal ridades,“ ütles vana Märt.

„Siis laula ka meie eest, sest meie laulud jäid noorpõlves laulmata.“

„Aga miks teie siis ei laulnud?“ küsis Enn.

Ja kalduski jutt sellele, kuidas samas vabrikus varem oli elatud. Vabrikul oli siis peremees olnud, kes polnud töölisi minutikski puhata ega noori laulda ja naljatada lubanud. Õpipoiste elu olnud väga raske, sest tööpäev olnud pikk, aga palk kasin.

„Kas peremees ise ka siin töötas?“ küsis Enn.

„Oh, kus nüüd tema! Sõitis ainult uhkes tõllas, mitu hobust ees. Kui siis kord Saksamaalt suvitamast tuli ja toreda läikiva auto kaasa tõi, siis sõitis siia õue nagu keiser ise. Meid kõiki aeti siis vabriku õue, pidime palja päi vilu tuule käes seisma ja peremehele „elagu!“ hüüdma.“

„Kas hüüdsite siis?“ küsis Enn.

„Ei hüüdnud. Seepärast oligi pahandusi. Sa ju mäletad?“ küsis vana Märt teiselt taadilt.

„Miks ma ei mäleta,” vastas see.

Nii jutustati ühest-teisest ja Enn kuulis, et see-sama rikas ja kuri peremees oli elanud kord samas majas, kus nüüd tööliste söökla, klubiruumid ja raamatukogu olid. Enn silmitses erilise hoolega seda maja ja kujutles, kuidas peremees seal trepil seisab ja töölised tema ees õuel palja päi ootavad.

„Kuhu see peremees nüüd jäi?” küsis Enn.

„Läks ühes oma suguseltsiga ära, sest siin pole temal enam paika.”

„Kes nüüd vabrikus peremeheks on?”

Vanad taadid naeratasid. Märt haaras Ennu sülle ja tõstis ta enda ette treipingile:

„Nüüd oleme meie kõik siin peremehed — sina ka!”

„Kuidas mina?” küsis Enn.

„Sina oled ju ka meie kaaslane, sest sa teed iga päev korralikult oma tööd. Kui oled tubli ja aus, siis asud varsti mõnele töökohale siin vabrikus ja oled pärisperemees nagu meie kõik,” ütles vana Märt.

See hallipäine vanamees vabrikus oli Ennu parem sõber. Ta omad pojad olid juba suured,

seepärast talle meeldiski väike poiss, kes iga päev nende töötoas käis. Märt näitas Ennule masinat, millel ta töötas, ja jutustas Ennule palju huvitavat vabrikuelust. Rääkis oma poegadest ja pojapoegadest, kes teises linnas elasid. Niisugune jutt meeldis Ennule. Vana Märt kõneles temaga nagu suure mehega. Muidugi tahtis Enn ju suur olla.

„Tuu-uu!” puhus äkki vabriku vile ja töölised asusid rõõmsatena igaüks jälle oma kohale.

Enn võttis korvi tühjade toidunõudega ja pidi juba hakkama koju minema, kuid siis tuli isale meelde, et tal on tööriistade-laost ühte väikest hõõvlit vaja. Ta helistas telefoniga laojuhatajale ja küsis, kas ta võib sealt niisugust tööriista saada.

„Ma saadan oma poja sellele järele, palun, anna siis tema kätte. Ma ise ei saa praegu tulla,” lõpetas isa jutu.

Nii sai Enn ülesande tuua isale tööriistade-laost vajalik hõõvel. Suure rõõmuga tõttas poiss lattu, sest see oli kõige huvitavam osakond tehases. Küll oli seal palju toredaid tööriistu: haamreid, hõõvleid, pöitleid, saage ja muid esemeid! Kõigi

nimesid Enn ei teadnud, ega mõistnud nende ots-
tarvetki.

Laohoidja oli pikkade vurrudega mees. Kui ta kellegagi rääkis, siis silitas ta alati oma vurre, nagu jutu jätkuks. Ennu meelest oli siis alati, nagu naerataks onu kavalalt ning alustaks kohe mõnda lõbusat juttu.

„Ahah, tere-tere!” hüüdis laohoidja, kui Ennu nägi. „Väike meister ise tuleb tööriistu üle vaa-
tama. No vaata aga. Ma lähen toon teisest toast
höövli, mida su isa palus.”

Laohoidja läks teise tuppa ja Enn jäi huvita-
vaid esemeid silmitsema. Ühel laual olid imeväi-
kesed tööriistad, nagu mänguasjakesed. Akki sil-
mas Enn teiste asjade seas pisikest vasarat, just
niisugust, nagu ta kord unes oli näinud. See oli
hõbedavärviline ja läikiva punase varrega. Enn
võttis vasara kätte, vaatles seda ja kujutles, kui
kena oleks tal niisuguse vasaraga naelu puusse
toksida ja mängutöökojas töötada. Ta silitas vasa-
rat, toksis sellega vastu lauda ja vibutas seda käes.

Vasar! Ennu ammune unistus! Nüüd hoidis ta
seda enda pihus ega raatsinud enam kuidagi
lauale tagasi panna.

„Küll on tore, et siit just niisuguse väikese vasara leidsin, nagu mulle vaja on,” mõtles Enn ja pistiski selle endale tasku, sest ta tahtis selgesti tunda, et see enam unenägu pole. Laual oli küll veel palju muidki tööriistu, kuid ükski neist ei meeldinud Ennule nii, nagu see väike vasar.

Akki avanes tagatoa uks ja juba paistsidki pikad vurrud ukse vahelt. Nüüd alles tuli Ennule meelde, et need on ju võõrad tööriistad ja laohoidja hoole all. Peab küsima, kui midagi saada tahad, nii nagu isa alati tegi. Laohoidja tuli tagasi. Enn kahetses oma tegu, aga kuidagi polnud enam võimalik vasarat oma kohale tagasi panna, ilma et laohoidja poleks näinud.

Kohkunult ja nõutult seisis poisike ega osanud midagi ette võtta.

„Noh, mis nüüd?” küsis vanake sõbralikult. „Kas tegid sõrmele mõne terava riistaga haiget?”

„Ei, ei teinud,” kogeles Enn.

„Mis siis muud, võta see hõõvel ja vii isale. Teinekord vaatad jälle tööriistu. Nüüd isa ootab.”

Enn lipsas uksest välja. Ei tulnud enam meelde head päevagi soovida. Vasar jäi Ennule tasku.

„Mis nüüd saab?” ...

Töötoas märgati, et poisiga on midagi juhtunud. Silmad ehmatusest suured, jäi ta ukse juurde seisma. Ühes käes hoidis isale toodud hõövlit, teist surus tugevasti taskusse, kus asus vasar. Ta kartis, et vasar võiks kõigi nähes põrandale hüpata, — et tema kuritegu nähakse.

„Mis sa nüüd siis seisad seal nii õnnetu näoga? Anna hõövel siia!” ütles isa. „Kas väravavahi Lõvi tuli sulle kallale või?”

„Ei tulnud, ta on hea koer,” kaitses Enn oma sõpra.

„Noh, hakka aga nüüd koju minema. Suur tänu hõövli eest! Näe, siin on su korv.” Enn läks laualt korvi võtma, kuid siis tuli talle äkki midagi meelde. Ruttu tõmbas ta taskust vasara ja pistis valmishõöveldatud lauavirna alla. Siis tõttas ta joostes ukse poole, nagu kardaks ta, et vasar võiks talle järele rutata. Suure hooga tõmbas ta ukse kinni ja jooksis sõna lausumata väravast välja. Isa jäi imestanult Ennule järele vaatama. Mõned töölisedki tõstsid nagu küsides pead, kui poiss tuulehoona ilma hüvastijätuta uksest välja tormas.

Lõvi krapsas püsti ja jooksis Ennule vastu, aga Enn ei näinud sel korral tedagi. Suur koer haukus paar korda ja oli nähtavasti pettunud, et Ennul tema jaoks aega ei olnud. Muidu ei läinud Enn ju kunagi Lõvist tähelepanematult mööda. Tükike leiba või mõni maitsev palake oli alati korvipõhjas koera jaoks. Selle eest andis Lõvi Ennule alati „patsi“, pannes oma suure karvase käpa poisile pihku. Kui Enn soovis, siis püüdis Lõvi oma sõbra rõõmuks veidi istudagi.

Nüüd aga ruttas Enn kodu poole, nii et tolme taga. Ei julgenud ümbergi vaadata.

Oi, kuidas Ennu süda valutab! Tal oli selline tunne, et kõik inimesed juba tema teost teavad, ja et ta oma mure eest kuhugi ei pääse.

Kodus pani Enn korvi nõudega kööki, ise aga lipsas tuppa ja puges voodisse. Pea peitis ta padja alla, sest tal oli nagu tahtmine ennast varjata. Süda aga tagus tugevasti ja Ennul oli tunne, nagu toksiks seesama punase varrega vasar teda nii valusasti: toks, toks, toks.

Ema tuli tuppa. Nähes poega voodis, arvas ta, et laps on haigeks jäänud. Õrnalt silitas ta Ennu pead ja küsis, kus tal valutab. Kuid Enn ei julge-

nud emale jutustada, missugune mure tema väikest südant vaevab. Ema hoolitsevate ja hellade sõnade tõttu muutus poisikese valu veelgi suuremaks ja ta nuttis kaua, pea ema süles.

Õhtul, kui isa koju tuli, pidasid nad emaga nõu, mis poisiga teha, kes imelikult muutunud oli. Küsimustele ei vastanud ta midagi, ei kaevanud haigust ega valu, kuid näha oli, et tal meeleolu väga raske oli. Öösel oli Enn rahutu. Kui ta viimaks uinus, siis nägi ta unes, kuidas väike vasar lauavirna alt välja puges. Sel oli kaks pisikest jalga all. Joostes tuli ta Ennu voodi ette, kummardus poisi kõrva juurde ja sosistas: „Varas!” Sellest sõnast kohkus Enn nii, et valjusti hüüatas ja seepeale ärkas.

Väikest vasarat polnud enam näha, kuid kaks murelikku emasilma vaatasid pojale rahustavalt ja julgustavalt otsa. Kõle sõna „varas” jäi aga Ennule selgesti meelde. Niipea kui ta silmad sulges, kuulis ta, kuidas vasar tugevasti ta südamekambris tagus, iga löögiga lausudes: „Varas, varas, varas...”

Järgmisel päeval ei tahtnud ema enam Ennu lastagi isale lõunat viima. Ta arvas, et Ennul

parem oleks voodisse jääda, kuna ta haige on. Öösel oli poiss unes oianud ja nutnud. Enn aga palus väga, et ema teda minna lubaks, ta kinnitas, et tal tõesti midagi viga pole, et ta ainult halba und oli näinud. Lõpuks lubas ema teda siiski minna, kuid käskis kohe tagasi tulla. Küllap isa toob õhtul ise toidunõud koju!

Enn läks tee. Imelikult võõras oli täna see tee. Mida ligemale ta vabrikule jõudis, seda aramaks ta muutus. Väravas Enn seisatas, mitte enam selleks, et vilet oodata, mis lõunatundi teatab, vaid ta kartis väravast sisse minna.

„Küll on halb,” mõtles Enn. Kõik inimesed nagu ootaksid ainult teda, et näidata üksteisele seda poissi, kes vabriku laost salaja tööriista ära tõi. Korraga oli Ennul juba niisugune tunne, et paneb toidukorvi maha ja jookseb siit väravast ära. Siis aga nägi teda üks tööline isa töökojast. Ta tuli Ennu juurde ja ütles:

„Ah niimoodi, sa väike vigurivänt, ootadki lõunatundi, siis tuled ühes vilega täpselt meie ruumi. Noh, näe, juba hakkabki puhuma. Lähme!”

Enn läks. Vaikselt tervitas ta töölisi, andis isale

korvi toiduga ja ütles, et ema käskis teda kohe koju tulla.

„Mine aga pealegi, küll ma ise toon nõud õhtul tagasi,” vastas isa.

„Kas sa oled haige, väike meister?” küsis vana Märt, isa lähem naaber. „Oled nii kahvatu ja vaikne. Näe, ei tunne Ennu enam äragi. Ma saagisin sulle sületäie mänguklotse, tee endale maju ja linnu. Kui aega saan, siis saen veel kettaid ja kolmnurki ka.”

Enn tänas mänguasjade eest, kuid täna polnud tal mingit huvi nendega mängida. Vahel, kui isa lõunatas, tegi Enn töökoja nurka toredaid ehitisi ja võimsaid veokeid puuklotsidest ja lauaotstest. Vahel mängis ta niiviisi reisi kaugetele maadele ja meredele. Täna aga huvitas Ennu ainult lauahunnik suure treipingi taga. On seal väike vasar veel alles, või on keegi selle juba leidnud?

Kui töölised lahkusid, et lõunale minna, ja isa kaasatoodud toidukorvi juurde asus, lähenes Enn lauahunnikule. Süda kloppis tal nii valjusti, et ta arvas isagi seda kuulda võivat.

Ta kükitas, pistis käe laudade vahele ja tundis külma eset — vasar! Kiiresti tõmbas poiss selle

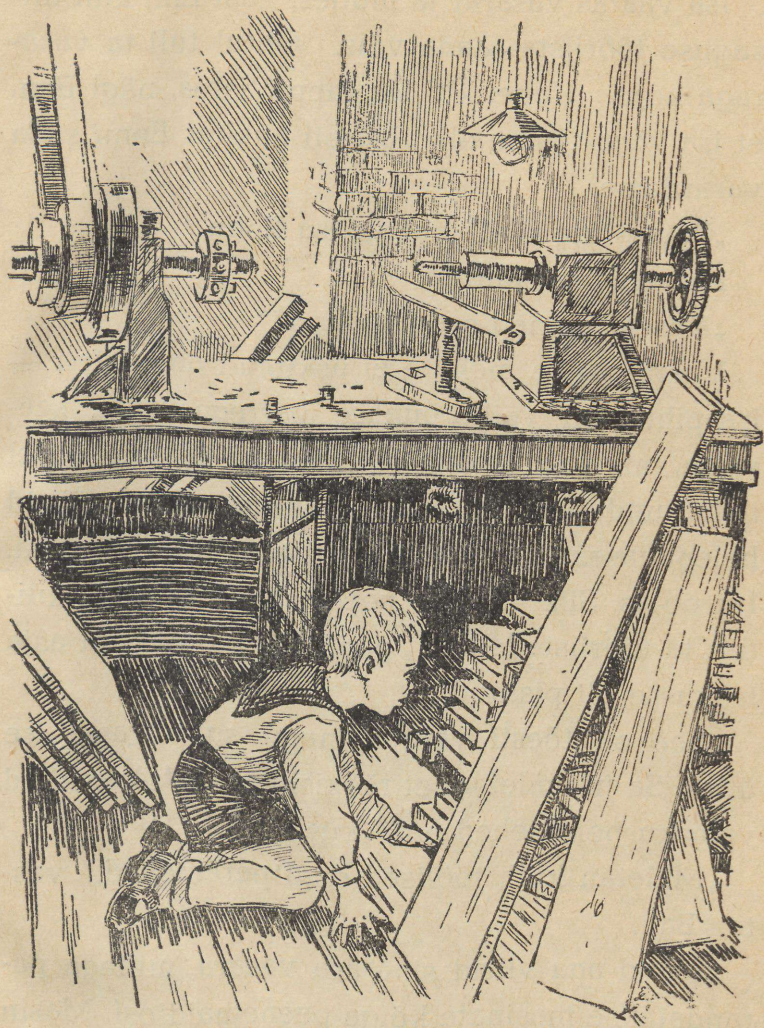
välja ja peitis põue. Ütles siis isale, et ta nüüd koju läheb, ja lahkus töötoast.

Enn mõtles nii: „Panen vasara pingile. Kui keegi selle siit leiab, siis viib ehk tagasi laohoidjale. Ega siis keegi ei teagi, kuidas vasar õue sattus.”

Nii Enn tegigi. Ta istus veidi aega tehase õues pingil, võttis vargsi taskust vasara ja pani enda kõrvale.

Kogu aeg peksles väikemehe süda valjusti, nagu oleks vasar toksinud ja poissi noominud, et too ilusa ja tarviliku tööriista välja jätab. Kord Enn küll mõtles, et viiks vasara ise tagasi lattu, kuid selle mõtte jättis ta kohe, sest kuidagi ei julgenud ta heale vanamehele oma süüd tunnistada. Niipea kui vasar oli pingile pandud, lippas Enn minema ega vaadanud enam tagasigi. Vaene poiss tahtis nii oma suurest murest pääseda. Aga see oli jonnakas vasar, mis enam Ennust maha ei jäänud. Enn lippas küll vāravast välja ja tõttas kodu poole, aga vasara leidis pingilt üks tööline ja viis isa kätte.

„Näe, siin on su poja vasar, unustas õue sinna pingile, kus ta istus,” ütles vasara leidja.

Isa vaatas vasarat ja mõtles, kust Enn küll nii-suguse tööriista saada võis. Õhtul tuli ta vasara koju. Kohe, kui isa tuppa astus, nägi Enn, et isa väga tõsine oli. Uuesti hakkas Ennu süda vasardama.

„Poiss, tule siia!” kutsus isa Ennu.

Enn läks isa juurde.

„Kas sa tunnend seda vasarat?”

Vaene väike mehike ei uskunud oma silmi — isa pihus oli väike punase varrega vasar, see-sama, mis vabrikuõue oli jäänud ja mis öösel tema und peletamas käis. Ennu kõrvad läksid helepunaseks, ta ei julgenud isale otsagi vaadata. Isa ootas. Siis jutustas poeg isale terve loo, kuidas ta tööriistade-laost poolkogemata võõra asja taskusse oli pistnud.

„See on tõesti vargus, nagu sulle vasar ise ütles. Sa ju mäletad, et rääkisin sellest, kes nüüd vabriku peremehed on?” küsis isa.

„Mäletan küll, töölised ongi peremehed,” vastas Enn.

„Nüüd aga viisid sina ära vasara, millega pa-randatakse masinate kõige peenemaid osi. Masin jääb seisma. Töölised ei saa töötada. Laohoidja

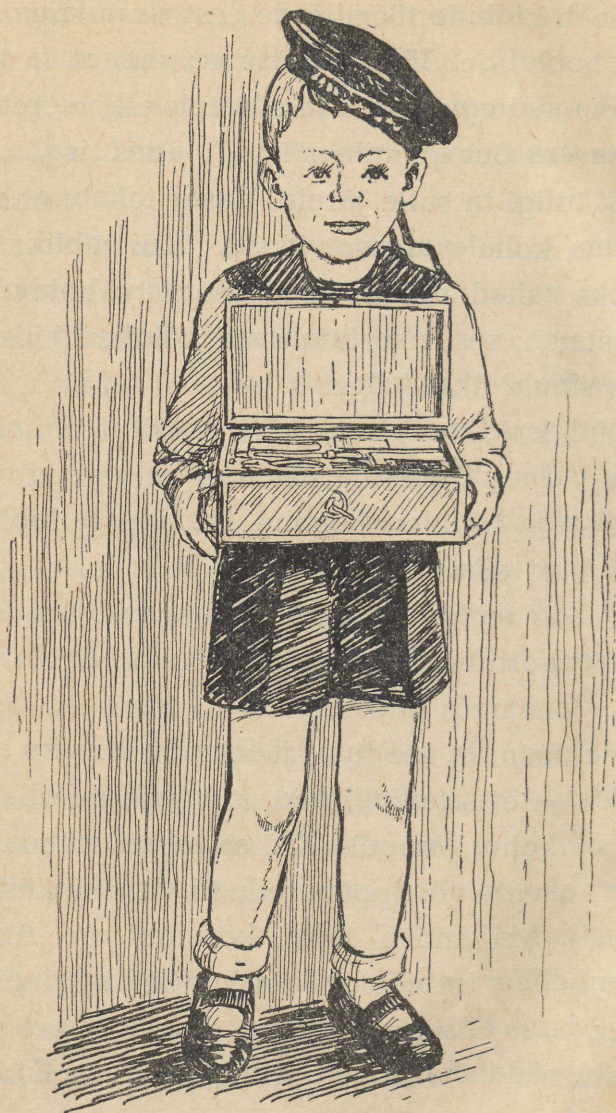
aga peab kõikide tööriistade eest vastutama, mis tema hoolet on. Veel halvem on see, et sa tahtsid oma süütegu salata ja süü teistele veeretada, kui vasara õue pingile jätsid," ütles isa, „see pärast tuligi ta sulle järele. Vasar tahab, et sa ta ise oma kohale tagasi viiksid. Kui tubliks töömeheks tahad saada, pead tööriistu hoidma ja armastama, sest nad kuuluvad kõigile töölistele, mitte sinule üksi," õpetas isa.

Nüüd, kui Ennul isaga kõik räägitud oli, oli tal palju, palju parem olla. Süda ei valutanud enam nii väga ja ta lubas homme ise vasara laohoidjale tagasi viia.

Nii Enn tegigi. Laohoidja kuulas Ennu juttu, kuid seekord ei olnud naeratust pikkade vurrude taga. Vanamees ütles ainult:

„Ma usun, et see lugu jääb sulle kauaks ajaks meelde ja et sa nüüd tead, kui halb on olla, kui oled ülekohut teinud. Kui sa tahad mõnda tööriista vaadata või õppida teda tarvitama, küsi aga julgesti. Ma annan sulle, kui mul on. Ära sa kunagi enam ise võta, nägid ju nüüd isegi, et ülekohus kotis ei seisa.”

Mitu nädalat möödus sellest päevast. Enn viis

jälle korralikult iga päev isale lõunat järele. Lähenesid oktoobripühad. Tööliste lastele korraldati pidu, kus neile kingitusi jagati. Teiste pak-kide hulgas oli ka üks ilus roheline kast ja sellele oli kirjutatud nimi: „Enn Alev”.

Kui Enn kasti avas, arvas ta päris imet nägevat: ilusas reas asusid seal kõik tisleri tööriistad — hõövel, vasar, pöitel, viilid ja veel palju muudki. Küll oli see alles kingitus!

Kasti oli valmistanud isa ja mõned ta kaastöölised, kellega Ennul oli rohkem kokkupuutumist. Neile meeldis korralik ja hoolas poiss, kes tahtis tubliks töömeheks õppida. Pärast pühi töötas Enn oma mängunurgas ja meisterdas laudu, toole ja kappe, nagu isagi. Kõige enam meeldis talle aga väike punase varrega vasar, millel oli kiri: „Tööriist töömehele, nagu relv sõdurile!”

Peitusemäng.

Isal oli õigus. Väikesest Jannost sai Ennule varsti hea kaaslane ja mänguseltsiline. Ta kasvas suuremaks ja muutus targemaks.

Jannoga oli hea toas mängunurgas ja õues liivakastis mängida. Enn ei tahtnudki enam üksinda välja minna. Hoolega aitas ta väikevenda riietumisel, et rutem välja pääseks. Kuid ega ta saanudki enam üksi minna: teda valvas juba väikeveli. Janno oli maja lastest küll kõige noorem ja väiksem, kuid ta polnud siiski järeleandlikum. Kui Enn teda ei tahtnud kaasa võtta või püüdis ta eest peitu pugada, siis tõstis Janno säärast kisa, nagu oleks talle kes teab mis halba tehtud. Kui siis ema seda kuulis, tahtis ta kohe teada, mis poiste vahel juhtunud on. Seepärast juba lepiti sellega, et Janno nagu väike lõngakera alati suuremate laste järel veeres. Mängu juures oli Janno alati suure huviga ega jonninud teistega.

Kõige lõbusam oli peitusemäng. Kui teisi lapsi õues ei olnud, mängisid vennad kahekesi. Jannole meeldis Ennu otsida. Ta süda põksus ärevusest ja nagu oli tal kelmikalt lõbus. Kunagi ei teadnud ju, missuguse puuvirna või kuurinurga tagant Enn oma naljaka näo välja pistab. Mõnikord olid tal sõrmed sarvedeks või jänesekõrvedeks. Teinekord hüppas ta äkki nagu kass hiirt püüdma või tegi mõne looma häält. Janno naeris siis alati nii südamest, et see Ennu enesegi naerma ajas. Poiste meelest oli see kõige lõbusam mäng.

Ükskord aga pidi peitusemäng kurvalt lõppema.

Janno käis siis juba Ennoga vabrikuski kaasas, isale süüa viimas. Selle teekonna vastu valmisid poisid mõnikord suure hoolega. Jannolgi oli nüüd paeltega madrusemüts ja pruunid traksidega püksid. Valged pluusid madrusekraedega olid samuti mõlemal ühesugused. Vennad vaatasid teineteist, kas riided korras on ja madrusemüt-sid ilusasti teisel kõrval viltu. Nii kandsid mütse suured madrused ja poisid tahtsid ka nende moodi olla. Janno arvas, et tema nüüd tõesti

madrus on ja et teised madrused teda omasuguseks peavad. Ega nad siis muidu nii lõbusalt poleks talle naeratanud, kui Janno neid teretas. Mõni jäi isegi seisma ja ajas juttu.

Kord läksid vennad jälle teele. Enn võttis suurema korvi toiduga. Janno pisikeses korvis olid leib, nuga ja kahvel. „Head aega, ema!” ütlesid poisid emale ja tõttasid „tööle”. Enn hoidis venna käest kinni ja väikemees pidas vahvasti sammu.

Korraga aga tuli Ennule vallatu mõte. Ta nägi puistestel rea suuri puid ja arvas, et võiks end nende taha ära peita ning Jannot otsida lasta. Enn tegi, nagu oleks tal kinga pael sõlmest lahti läinud, ta kummardus seda kinni siduma. Janno sammus edasi. Enn aga lipsas ruttu ligema puu taha.

Janno vaatas tagasi ja ei näinud venda kusagil. Ta sai aga naljast aru, arvas kohe, et Enn peitust mängib. Tasahilju, kikivarbail hiilis ta puu juurde ja piilus selle taha. Enn aga hiilis samal ajal teiselt poolt puud ega näinudki, et Janno oli juba ta selja taga.

Janno ei suutnud kuigi kaua vagusi olla, vaid kilkas rõõmust ja naeris toreda mängu üle. Nad

oleksid seda mängu veel edasi mänginud, kuid siis tuli poistele meelde, et isa neid ootab. Kohe asusid nad jälle teele.

Ennule ei andnud aga vallatu mõte enam rahu ja ta otsis hoolega mõnd head kohta, kuhu uuesti lipsata. Puude tagant teadis Janno nüüd juba otsida. Oleks vaja olnud mõnd teist peidukohta leida.

Kui väikeveli Ennu käest kinni võtta tahtis, seletas Enn:

„Ega sa enam tita pole, et käekõrval kõnnid. Vaata, kas mõni suur madrus kõnnib niimoodi!”

Janno nägi seda nüüd isegi ega kippunud enam käest kinni võtma. Ta tahtis ju nagu päris suur madrus olla.

Enn oli suurem, tal olid ka palju pikemad jalad ja ta jõudis nendega rutemini edasi kui Janno. Meelega kõndis ta kiiresti ja kui väikeveli järele ei jõudnud, naeris Enn teda. Väikeveli oli juba näost punane ja vantsis oma pisikeste jalgadega mis ta jõudis, kuid väsimus oli juba nii suur, et ta venda paluma hakkas:

„Oota natuke! Ära mine nii ruttu.”

Selleks puhuks oli Ennul salmike, mida ta ven-
nale laulis:

Tule aga, tule rutuga,
ära jää tuttu magama . . ."

Väikemees oli juba nutule lähedal. Ta ei jõud-
nud ju kiiremini kõndida ja vend veel narris teda
— ütles, et ta jääb tuttu magama!

Enn läks ise niisuguse näoga ees, nagu poleks
väsimust maailmas olemaski. Viimaks ütles Enn:

„Eks sa mine siis ise ees. Näita, kui ruttu sa
kõndida jõuad. Mina tulen järele.”

Janno rõõmustas ja seadis oma sammud jõudu-
mööda. Hoolega sibas ta edasi, nii et polnud aega
tagasigi vaadata. Seda aga kasutas Enn. Ta jäi
vennast mõned sammud maha. Osavasti lipsas
ta siis lähemast lahtisest hoovivärvast sisse.
Värava prao vahelt piilus ta aga, mis Janno teeb.
Poiss astus vahvasti edasi. Ta vist kõneles
midagi, aga kui keegi ei vastanud, siis vaatas ta
tagasi.

Ennu ei olnud enam ta selja taga. Janno arvas,
et küllap ta jälle mõne puu taga on. Tasahilju
tippis ta esimese puu juurde ja piilus, kuid ei näi-

nud kedagi. Jooksis veel teise ja kolmandagi puu juurde, kuid ei leidnud Ennu!

Nüüd läks mehikese nägu juba tõsiseks.

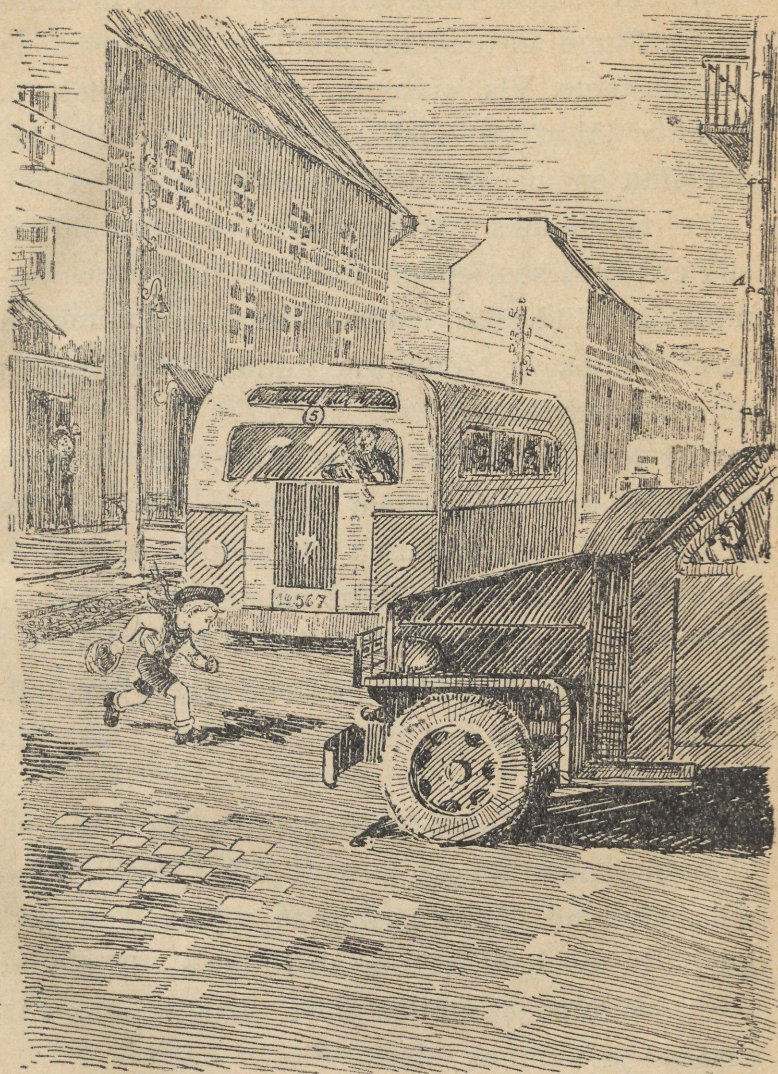
„Enn, kus sa oled!” hüüdis ta valjusti.

Enn kuulis küll hüüdu, aga ei vastanud. Ta tah-
tis näha, mis väikeveli hädaga teeb. Janno nägu
oli tõsine ja murelik. Ta jooksis siia-sinna, hüü-
dis, hakkas viimaks nutma ja hädaldama. See
polnudki enam ilus mäng.

Enn vaatas jälle värava vahelt välja, et näha,
mis Janno ette võtab. Ta otsustas juba ise peidu-
kohast välja tulla.

Kuidas ta aga kohkus, kui ta nägi, et Janno
nagu väike liblikas sõiduteel lendles. Madruse-
pluus oli tuult täis ja mütsipaelad oli tuul kuk-
lasse nagu kaks katsesarve päris püsti puhunud.
Nurga tagant pöördus sõiduteele veoauto palgi-
koormaga. Enn kuulis samal hetkel, kuidas auto
järsku pidurdas. Hele kriuksumine tungis valu-
sasti Ennule kõrvu. Siis kattis poiss kahe käega
silmad ega julgenud enam tükil ajal sõiduteele
vaadata.

Pimedas väravanurgas nuttis Enn kibedasti ja
kahetses oma rumalat mängu. „Miks ma varem

oma peidukohast välja ei tulnud!" kurtis ta endamisi. „Janno ei teadnud mind ju siit otsida ja jooksis tee. Vist arvas ta, et üle tänava läksin. Ja nüüd jäi väike vend auto alla." Edasi ei tahtnud Enn enam mõelda. Süda valutas koledasti.

Kui ta viimaks värava vahelt tänavale hiilis, siis ei olnud seal enam autot ega ka venda Jannot. Mis nüüd teha? Kuidas vabrikusse minna ja isale ütelda, et vend ära kadus. Mida kodus emale seletada?

Kui veel Jannokese kätte saaks, mitte kunagi ei jätaks Enn teda enam tänavale üksi. Tooks kodus kapi tagant Janno tinasõduri ja punase pliatsigi välja, mis ta sinna oli peitnud. Tänaval ei laseks enam venna käest lahti. Mitte kunagi! Nii töötas Enn. Need head mõtted aga ei aidanud. Venda ei leidnud ta kuskilt, kui palju ta ka otsis ja hüüdis.

Enn ei saanud enam kuidagi nuttu tagasi hoida.

Ta ei pannud tähelegi, et oli juba vabriku lähedale jõudnud. Äkki kuulis ta vile. „Tuu-uu!" kostis tuttav hääl. „Oi, peab ruttama. Tööle ei tohi ju hilineda!" mõtles poiss. Kähku pühkis ta pisarad ja sammus edasi.

Isa seisis väraval ja ootas. Enn ei julgenud isale silma vaadata. Ta ulatas korvi ja tahtis kohe tagasi minna.

„Enn!” hüüdis isa. „Ära mine kuhugi! Jutusta enne, miks sa täna hiljaks jäid. Toru puhus just praegu lõunatunni lõppu.”

Enn ei teadnud, mida vastata. Ta näppis püksi pandla kallal ja vahtis maha. Vägisi, vägisi tikkusid jälle pisarad silmi. See oli ju nii kole lugu, et kuidagi ei saanud kõnelemisega hakkama. Isa istus väravavahi väikesele pingile ja võttis Ennu sülle. Õrnalt silitas ta poja pead ja julgustas teda.

Ennul oli palju parem, kui ta nägi, et isa ei kurjusta. Siis jutustas ta, kuidas nad vennaga puies- teel peitust mängisid ja kuidas Janno sõiduteele jooksis.

„Aga nüüd on Janno kadunud. Autojuht viis ta vist haiglasse . . .” arvas Enn lõpuks.

Ta võttis kõvasti isa kaelast kinni ja palus:

„Pai isa, aita Janno üles otsida. Kui ta haige on, siis hoiame teda ilusti, et ta terveks saaks. Ma ei jäta teda enam kunagi üksinda tänavale. Ja ma ei kiusa teda ka enam ega peida ta mängu-

asju. Kui me tööle tuleme, siis ma ei laula seda salmi ka."

"Missugust salmi sa ei laula?" küsis isa.

"Seda, et: „Tule aga, tule rutuga,
ära jää tuttu magama."

Jannole ei meeldi see laul."

"Ega see olegi ilus laul," arvas ka isa.

Poisil oli tõsine mure venna pärast ja ta kahet-
ses oma tegu. Isa nägi, et see oli küllalt suur
karistus ega rielnudki Ennuga. Ta võttis poja
käekõrvale ja viis vabriku taha muruplatsile.

"Tule, Enn, võta see väikemees endaga kaasa.
Tema oli oma töös täpsem kui sina. Õigeks ajaks
tuli ta oma toidukorviga kohale. Ole nüüd sinagi
tubli ja pea oma lubadusi, mis sa töotasid!"

Nüüd nägi Enn, et Janno mängis suurel muru-
platsil väravavahi koera Lõviga. Poisil polnud
viga midagi. Seal ta jooksis ja kilkas, nii et aed
rõkkas, ja suur koer kargles lõbusasti haukudes
tema ümber.

"Janno!" hõiskas Enn.

"Enn! Kus sa olid? Ma otsisin sind puude ta-
gant, aga ei leidnud."

"Olin värava taga."

„Võõras hoovis!” imestas Janno. „Arvasin, et sa jooksid üle tee. Ja siis tuli auto.”

„Aga kuidas sa sealt tänavalt nii ruttu ära kadusid?” päris Enn.

„Märt võttis mu sõitma. Ta tuli puukoormaga vabrikusse ja võttis mu enda kõrvale juhiruumi. Tore oli! Sina oleksid ka sõita saanud, aga ma ei teadnud, kus sa oled,” seletas Janno.

Mis nüüd sõidust! Ennul oli nii hea meel, et kõvasti vennakese kätt pigistas. Ei tahtnud seda enam lahti lastagi.

„Miks sa nii nutuse näoga oled?” küsis Janno viimaks.

„Ma kartsin, et sa auto alla jäid ja haiget said,” sosistas Enn.

„Ah, sellepärast,” jäi ka Janno tõsiseks.

Vist alles nüüd tuli temalegi mõte, et ta oleks võinud ju auto alla jääda. Tükk aega seisis poisid teineteist silmitsedes tõsistena vastamisi.

„Minge nüüd koju, lapsed,” tuletas isa neile meelde. „Pidage meeles, et tänaval ei ole laste mängukoht.”

See oli kõik, mis isa ütles, kuid sellest oli küllalt ja see jäi poistele alatiseks meelde.

Kui poisid vabrikuväravast välja jõudsid, nägi isa, kuidas Enn väikevelle värava taha postile upitas ja ta endale selga võttis nagu „soolakoti”. Ennul oli nii hea olla, et ta ei teadnud, kuidas ta Jannot pidi hoidma. Ta mõistis nüüd selgesti, kui väga ta oma pisikest velje armastas ja kui hea neil kahekesi mängida ja tööl käia oli.

Enn ja Janno kolivad Tallinna.

Ennu isale tuli kiri. See oli suur valge ümbrik, mitme margi ja templiga. Kirjakandja ei andnud kirja muidu kättegi, kui ema pidi tema raamatusse oma nime kirjutama, et ta kirja vastu oli võtnud.

„See on tähitud kiri. Selles on vist tähtsaid uudiseid,” arvas kirjakandja.

Ema viis kirja isa lauale. Kui vanaemalt või tädilt kiri tuli, siis avas ema selle kohe. Tolle kirja aga pidi isa ise avama. Enn tahtis küll väga teada, mis kiri see on, kust ta tuli ja kes selle saatis. Ema ütles, et kiri on Tallinnast. „Küll isa õhtul ütleb, kes selle saatis ja mis kirjas kirjutatud on,” vastas ema Ennu pärimistele.

Igal õhtul ootasid Enn ja Janno isa tulekut ja rõõmustasid, kui ta koju jõudis. Täna aga oli poiste ootus ja ärevus eriti suur. Isale oli uudist rääkida.

Sügis oli tulemas. Ilm läks õhtul pimedaks. Enam ei näinudki aknast tänavale, kuidas isa tuli. Poisid kuulatasid hoolega iga krõbinat. Nad teadsid, et isa paneb enne akna luugid kinni, kui ta väravast sisse tuleb. Juba kostiski tuttav krõbin ja luukide kinnilükkamise kolksatus. Poisid hüplesid nagu suure üllatuse ootel ja kordasid ühte ja sedasama lauset:

„Luugid kinni — isa tuleb!

luugid kinni — isa tuleb!”

Emale oli see samuti märguandeks. Ta hakkas õhtusööki lauale panema. Isa sammud kostsid juba esikus. Kauem ei suutnud Enn oodata, ta tõmbas ukse lahti ja hüüdis:

„Isa, sulle tuli kiri! Tallinnast!”

„Või Tallinnast kohe!” imestas isa.

Juba oligi Enn kirjaga köögis.

„Näe, siin ta on,” ulatas Enn kirja isale.

Isa pesi enne käed ja vahetas tööriided koduste riiete vastu, siis alles avas kirja.

Kiri oli lühike, kuid isa muutus seda lugedes tõsiseks ja ulatas kirja ka emale lugemiseks. „Kas hakkame siis ikka tõesti kolima või?” küsis ema.

„Vist on tõsi jah, nagu kirjast paistab. See on mu sõber ja sõjakaaslane, kes kirjutab. Ta on Tallinnas mööblivabriku direktor. Kutsub sinna,” seletas isa. „Arvan, et sõidan juba homme ja vaatan, kuidas lood on.”

„Kes kolib linna, ema? Kuhu sa sõidad, isa?” esitas Enn mitu küsimust, ilma et oleks aega saanud vastust oodata.

Isa võttis Ennu põlvele ja ütles: „Läheme õige kahekesi Tallinna ja vaatame, kuidas seal töötatakse ja elatakse. Kui meile meeldib, siis kolime kõik sinna ja lööme käed külge. Mis sa arvad, poeg?” Ennul oli väga hea meel, et isa temaga nii kõneles. Ta võttis isa kaelast kinni ja ütles tõsiselt, nagu oleks ta juba suur mees ja peaks isaga nõu: „Ma tulen küll kaasa.”

„Lähme jah. Kahe mehega peame siis nõu, kuidas oma elu seame,” kinnitas isa.

Janno ei saanud veel niisugusest jutust aru. Ta ei teadnudki Tallinnast kuigi palju ja sellest, kuidas sinna minnakse. Seepärast ta sinna ei kippunudki.

Enn seletas Jannole, et Tallinna sõidetakse rongiga ja et Tallinn on palju suurem linn kui

Exhib. 1111 Art.

see, kus nad praegu elavad. Isa oli sellest jutustanud. Enn ei saanudki enam minutikski rahu.

„Isa, kas hakkame varsti minema?”

„Mis kell rong läheb?”

„Mida Tallinna kaasa peab võtma, ema?”

Palju oli Ennul küsida ja isal-omal vastata.

Pärast sööki alustati reisi ettevalmistustega. Isa läks vabrikusse ja teatas, et teda Tallinna kutsutakse ja et ta homme tööle ei tule. Ema pakkis isale ja Ennule mõned asjad kohvrissi ja tegi neile võileivad teele kaasa. Enn pidi magama heitma, sest nad pidid isaga väga vara jaama minema. Und aga ei tulnud. Poiss kartis, et isa viimati unustab teda õigel ajal äratada ja et nad rongist maha jäävad. Ta jälgis vaiba serva alt isa ja ema toimetusi toas ja arvas, et püsib senikaua ärkvel, kui isa hakkab reisiks riietuma.

Enn ärkas, kui isa teda tasakesi õlast puudutas. Uni oli siiski väikemehe mõneks tunniks magama suigutanud. Krapsti, oli poiss voodist väljas. Suure ärevusega ei saanud ta ise nii ruttu nõõpide ja haakidega hakkama kui soovis, seepärast pidi ema teda seejuures veidi aitama.

Isa ja poeg asusid teele.

Sellest algaski Ennu ja kogu perekonna elus suur muudatus.

Ennu isa oli hea töömees ja oskas hästi ka teisi noori töölisi õpetada. Seepärast kutsuti ta nüüd Tallinna, suurde mööblivabrikusse, et ta siin tööd õpetaks-juhataks ja noori kasvatada aitaks, kes kord vanade tööliste asemele peavad jääma.

Tallinna mööblivabrik oli palju suurem kui see, kus Ennu isa senini töötas. Sinna ei saanud muidu sissegi, kui pidi kirjutama raamatusse, kes sa oled, kelle juurde tahad minna ja mis asjus. Isa näitas kirja, mis talle siit oli saadetud. Prillidega tädi andis väikese sedeli ja alles siis võisid isa ja Enn klaasuksest sisse ja laiast trepist üles teisele korrale minna.

Varsti tuligi isa tuttav ja sõjakaaslane, see sama, kellega isa suures Isamaasõjas koos lahinguväljal vaenlase vastu võidelnud oli. Enn oli temast isa jutustuste kaudu palju kuulnud.

Kohe hakkasid nad masinatest ja tööst ja töölistest rääkima. Enn ei jõudnud kuidagi ära oodata, millal vabrikut vaatama minnakse. Aknast nägi ta, kuidas rong õue sõitis. Vedur suit-

ses ja auras ees ja pikk rida vaguneid oli järel, suured palgid peal.

Teisest väravast aga veeresid välja autod ilusa läikiva mööbliga.

Enn kuulis äkki, kuidas võõras onu isale ütles: „Nüüd siis läheme ja vaatame ka meie vabrikut. Näed siis ka oma uut tööruumi.”

Kohe oli Enn isa kõrval ja pistis oma käe isa pihku.

„Kas see on sinu poeg?” küsis võõras onu.

„Minu poeg Enn,” tutvustas isa.

„Rääkisid ikka, et sul on pisike pojuke kodus, nüüd aga näen, et sul juba koolipoiss kõrval.”

„Poeg on selle ajaga suureks kasvanud, kui sõjas olime. Nüüd on ta mulle juba suureks abiks ja käib iga päev töölgil,” rääkis isa.

„Mis sul siis viga! Abi omast käest,” naljatas onu. „Mis tööd sa siis teed ka, väikemees?” küsis ta.

„Meie viime Jannoga isale toitu järele,” seletas poiss tähtsalt. „Janno viib leiva, mina viin lõunatoidu,” lisas ta juurde.

„Kes see Janno on, sinu sõber või?” küsis onu.

„Janno on mu vend,” ütles Enn uhkelt.

„Minul on meeles, et sa rääkisid ikka ühest pojast, nüüd aga kuulen, et sul on neid koguni kaks,” ütles sõber naerdes isale.

„Ega siis kahte poissi ka veel polnud,” seletas isa. „Teine mul alles kolme aastane, see tuli meile siis, kui juba kodus olin. Poisid löövad aga mõlemad juba töös mulle kaasa.”

„Kui lood nii on, siis on siia tulles küll asi veidi halvasti,” ütles juhataja tõsiselt.

„Kuidas halvasti?” küsis isa.

„Meie vabrikusse ei lubata lastel tulla ja siin jäävad su poisid küll tööta. Meie töölised söövad vabriku sööklas. Mis me poisid siis tegema paneme?” küsis onu tõsiselt.

„Ega Ennul polegi kaua enam aega mind abistada, tal endal töö ootab. Poiss läheb varsti kooli,” ütles isa.

„Siis on ju asi korras,” nõustus onu, „Jannole on aga siin, selles valges majas, töökoht valmis,” näitas ta puude vahelt paistvat ilusat maja. „See on meie laste töö- ja mängukoht — lasteaed.”

„Seda uudist peame küll kõigepealt Jannole rääkima. See vist meeldiks talle. Mis sa arvad? Enn?” küsis isa.

Enn aga oli endiselt tõsine. Töökoha kaotamine tegi mehele muret. Uus töö oli teadmata ja tundmata. Oleks tahtnud parem Jannoga koos lasteaeda minna. Isa aga ütles onulegi, et Enn läheb kooli, nüüd ei julgenud isale enam vastu rääkida. See oli Ennu esimene elumuudatus.

Isa ja onu nägid Ennu murelikku nägu ja arvasid selle põhjust teadvat.

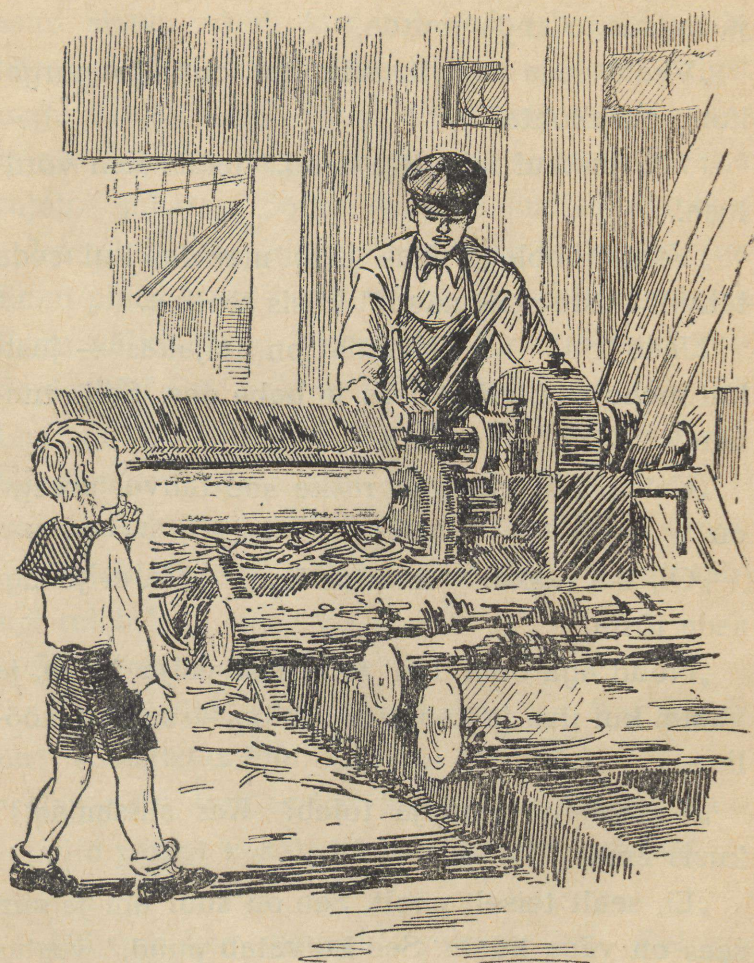
„Täna lubame Ennul suurt vabrikut vaadata, kus isa edaspidi töötama hakkab,” trööstis vabriku juhataja poissi.

Enn unustaski oma mure, kui palju suuri huvitavaid masinaid nägi. Juhataja viis nad kõige enne sinna osakonda, kus masin lõikas toore puu paku õhukeseks ribaks nagu paberi. Sellest suurest puulindist lõigati nii suured tahvlid, kui tarvis. Siis aga nägi Enn kõige huvitavamad tööd. Töölised panid märjad puutahvlid ühetasaselt pöörlevatele rullidele ja need viisid tahvlid masina sisemusse, ikka üksteise järele.

„Kuhu need puutahvlid kaovad?” küsis Enn isalt.

„Kuivatusahju,” vastas isa.

„Kas see ahi täis ei saagi?” küsis Enn.

Üks noor tööline märkas Ennu huvi töö vastu ja kutsus ta enda juurde.

„Vaata seda tahvlit, näe, tal on siin nurgal kolm oksakohta.”

„Jah, justkui inimeste näod,” leidis Enn võrdluse.

„Vaata hoolega, kas jääb meelde, kui seda tahvlit teiste seas näed?” küsis tööline.

„Jääb küll. Üks oksakoht on naljakas — justkui mehe pea, müts peas ja habe ees. Selle tunnen küll ära,” ütles Enn.

„Katsu, kui märg ja raske see tahvel praegu on.”

„Oi, kui raske!” imestas Enn. „Ma ei jõuagi seda tõsta.”

„Nüüd aga oota, kui ta ahjust välja tuleb, ja vaata, kui ilus ja kerge ta siis on,” seletas tööline.

„Kuskohalt ta välja tuleb? Kas siitsamast?” küsis Enn.

„Ei, sealt teiselt poolt. See on suur ahi ja siin sees on väga kuum. See kuivatab puud,” vastas tööline.

„Ja kuhu ta siis läheb?” päris Enn.

„Rullid nihutavad ta natukesehaaval edasi kuni sinna, näed, kus töölisel tahvleid vastu võtavad. Sealt tulevad need üksteise järel ahjust nagu soojad saiad. Mine nüüd oma tahvli vaatama. Vaata hoolega, missugune ta on, kui välja tuleb,” juhatas tööline väikest uudishimulikku.

Isa tahtis juba edasi minna teise osakonda, aga Ennu pidas kinni huvitav ahi, mis peitis endasse Ennu väljavalitud puutahvli. Ta ei saanud kuidagi nüüd siit masina juurest lahkuda. Isa jäi Ennuga koos ootama. Lõk, lõk, lõk lõgisesid rullid, veerlesid ühetasaselt ja nihutasid siledad kuivad puutahvlied edasi. Töölisel ladusid nad virna.

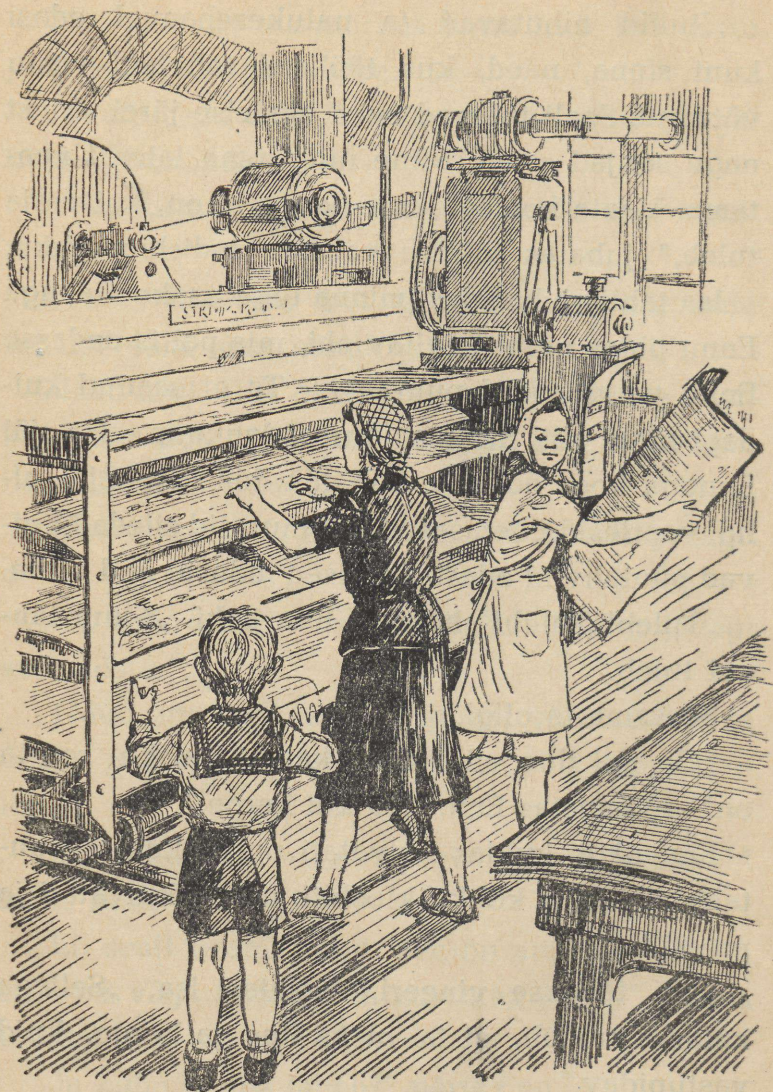
„Tuleb! Tuleb!” hõiskas Enn äkki. „Minu tahvel tuleb.”

Seesama ta oligi.

„Oi, kui ilus, sile, kuiv, katsu, isa, kui soe ta on!” rõõmustas Enn. „Ja kui kerge!”

Enn nägi, kuidas kuivatati puud, kuidas puutahvlied pärast kokku kleebiti, uuesti kuivatati ja pressiti.

„Nii tehakse vineeri,” seletas isa. „Sellega katame mööbli, et ta oleks ilus ja kerge, kuid vastupidav.”

Nüüd läksid isa ja juhataja mööblivalmistamise-osakonda. Isa teretas kõiki töölisi ja onu ütles, et isa jääb siia osakonda juhatajaks.

„Eest ära!“ hõikasid poisid ja veeretasid kõrge koorma valmis toole uksest välja. Poistel olid kooli vormimütsid peas ja nad töötasid väga tõsiste nägudega. Toolikoorem kadus suurte uste taha — värvimise-osakonda.

„Need on su abilised ja neist koolita tublid töömehed. Kool on neil lõpetatud, nüüd õpivad ametit,“ seletas juhataja.

„Kui ma poistega aga toime tulen!“ lausus isa.

„Sul endal poisid kodus, küllap oskad ka nendega toime tulla. Poisid on töökad ja tublid,“ kiitis vabriku juhataja.

Mindi tagasi suurde klaasseintega kontori-ruumi. Isa kirjutas oma nime mitmele paberile ja vastas paljudele küsimustele.

Ennu isa võeti Tallinna suurde mööblivabrikusse vastu. Varsti kolis terve pere Tallinna. Ennust sai koolipoiss, aga Jannost lõbus mängukaaslane lasteaia rõõmsas peres. Kui ema oli uue kodu korda seadnud, läks temagi jälle vabrikusse tööle.

SISU:

Väikese Ennu suur mure 5

Peitusemäng 34

Enn ja Janno kolivad Tallinna 48

Illustreerinud E. Lehis.

Vastutav toimetaja L. Vihalem.

Keeleline toimetaja E. Valdna.

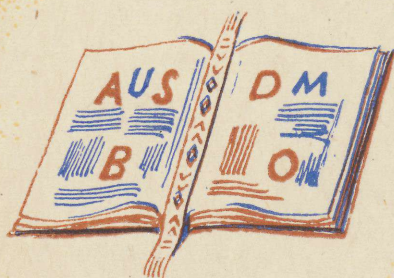
Ladumisele antud 27. X 1948. Trükkimisele antud 27. XI 1948. Paber 61:86 sm $\frac{1}{16}$. Trükiarv 5000. Trükitähti trükipoognas 20 800. Trükipoognaid 4. Arvutuspoognaid 2. MB-09455. Tellimise nr. 1570.

Trükikoda „Punane Täht“, Tallinn, Pikk tänav 54/58.

На эстонском языке.

А. Мирка. Эви да Янно.

Rbl. 3.50

48 945